

Rip Kirby™

*prvi savremeni detektiv
sabrane epizode*

1950 — *treći tom* — 1952

Alex Raymond

Čarobna
knjiga

Biblioteka
OLOVKA, TUŠ I PERO
Br. 28

UREDNIK
Borislav Pantić

IZVRŠNI UREDNIK
Darko Tuševljaković

RIP KIRBI™
TREĆI TOM 1950-1952.

CRTA:
Aleks Rejmond

PIŠU:
Aleks Rejmond i Vord Grin

COPYRIGHT © 2014 King Features Syndicate,
Inc. ™Hearst Holdings, Inc

COPYRIGHT © 2015 za ovo izdanje Čarobna knjiga

NASLOV ORIGINALA
Rip Kirby™, 12. 6. 1950 - 24. 5. 1952.
Alex Raymond

PREVEO SA ENGLSKOG:
Darko Tuševljaković

IZDAVAČ:
Čarobna knjiga, Beograd

ZA IZDAVAČA:
Borislav Pantić

PLASMAN:
021/439-697

LEKTURA:
MAHAČMA

KOREKTURA:
Nevena Bojičić

PRELOM I PRIPREMA ZA ŠTAMPU:
Miodrag Nikolić

DIZAJN:
Dragan Bibin

ŠTAMPA:
Simbol, Petrovaradin

CIP - Katalogizacija u publikaciji - Narodna biblioteka Srbije, Beograd
741.5

741.5.071.1:929 Rejmond A.

REJMOND, Aleks, 1909-1956

Rip Kirby : prvi savremeni detektiv : sabrane epizode. Tom 3,
1950-1952 / [pišu Aleks Rejmond i Vord Grin ; crta Aleks Rejmond ;
preveo sa engleskog Darko Tuševljaković]. - Beograd : Čarobna knjiga,
2015 (Petrovaradin : Simbol). - 144 str. : ilustr. ; 21 cm. - (Biblioteka
Olovka, tuš i pero ; br. 28)

Podaci o autorima preuzeti iz kolofona. - Prevod dela: Rip Kirby, 12. 6.
1950 - 24. 5. 1952. / Alex Raymond.

ISBN 978-86-7702-395-9 (karton)

a) Rejmond, Aleks (1909-1956)

COBISS.SR-ID 215325708

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, preštampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Sadržaj

epizoda 1

MENGLEROV POVRATAK

12. 6. 1950 - 23. 9. 1950.

19

epizoda 2

SLAVUJ U KAVEZU

25. 9. 1950 - 23. 12. 1950.

38

epizoda 3

MALI ČOVEK OSTAJE MALI

25. 12. 1950 - 28. 4. 1951.

54

epizoda 4

**JA SAM DOBRA,
A TI SI SJAJAN**

30. 4. 1951 - 22. 9. 1951.

76

epizoda 5

TIGRICA EL KAZARA

24. 9. 1951 - 26. 1. 1952.

102

epizoda 6

AFERA LAMBERT

28. 1. 1952 - 24. 5. 1952.

124

*Aleks Rejmond postavlja
Bjulu Bestor, koja je poslužila
kao model za Hani Dorijan,
u svom studiju u Stamford,
u Konektikatu, 1949. godine.*

„Strip je umetnost za sebe”

BRAJAN VOKER

K

ljučna istorija ove umetnosti, knjiga *Comics* (Stripovi) Koltona Voa, objavljena je 1947. godine, pedeset tri godine pošto se pojavio *Yellow Kid* (Žuti dečak) Ričarda Autkolta i godinu dana pošto je *Rip Kirbi*™ Aleksa Rejmonda stupio na scenu. U poglavlju *Manir dostojan zvezda*, posvećenom avanturističkom stripu, autor je smelo izjavio: „Gotovo da nema sumnje da je Rejmond jedan od najboljih crtača našeg doba. Koliko se ozbiljnih slikara zaista može porediti s njim u crtanju ljudske figure u pokretu, tom najtežem testu?”

Hal Foster, tvorac *Princa Valijanta*®, izjavio je u jednom intervjuu 1969. godine: „Aleks je mnogo uticao na mene. Izvrsno je skicirao karaktere, divio sam se njegovom radu. Kad god bih uzeo neki njegov crtež kako bih se podsetio nečeg što je uspeo da uradi, pa, osetio bih kompleks niže vrednosti.”

Italijanski istoričar stripa Alberto Bekatini napisao je možda najbolju posvetu Rejmondu u svom pogovoru za knjigu *Profili Raymond*, objavljenu 2002. godine: „Iako se divim i nekolicini drugih autora, smatram da niko od njih nije postigao onoliko koliko je Rejmond za relativno kratko vreme koje je proveo u svetu stripa. Ostali su možda razvili genijalne stilove i svojim pristupom uticali na autore širom sveta, ali niko od njih nije tako žestoko i neprekidno eksperimentisao raznim mogućnostima stripskog medija kao Rejmond, a da pritom zadrži tako visoke standarde u svom radu. Pionirima poput Rejmonda treba zahvaliti što je strip postao umetnost za sebe.”

Aleks Rejmond je stremio nečemu višem od toga da bude strip-autor; želeo je da bude poznati ilustrator. Razvijajući osoben stil za svoj nedeljni dvojac, *Flaša Gordona* i *Džima iz džungle*, Rejmond je preuzeo tehniku suve četke od

ilustratora Meta Klarka, pejzaže nacrtane perom i tušem od Frenklina Buta i senzualne ženske figure od Džona la Gate. A za detektivski strip grube škole *Tajni agent X-9* Rejmond je eksperimentisao realističnijim petparačkim pristupom kako bi se uklopio u scenario pisca Dašijela Hameta.

U novembru 1935. pošto je prestao da radi na *Tajnom agentu X-9*, Rejmond se odlučuje za karijeru komercijalnog ilustratora kako bi dopunio prihode od *Flaša Gordona* i *Džima iz džungle*. Među prvim poslovima bile su naslovnice za *Saterdej houm magazin*, dodatak Herstovom *Njujork džurnal*. Godine 1936. već je radio ilustracije za *Kolijers*, jedan od najpoznatijih periodičnih časopisa u zemlji. Svoje ciljeve je postavio iznad sveta stripa i jednom novinaru je rekao: „Sada radim ono što mi se najviše dopada, mešavinu stripa i ilustracije, koja me zapravo zanima. Moja ambicija je ista kao kod svih u ovom poslu, da postanem veliki umetnik, ali ću zadržati *Flaša* koliko god budem mogao.”

Između 1936. i 1942. godine Rejmond je ilustrovala za razne klijente, uključujući i *Blu buk magazin*, *Eskvajer*, *Alfred A. Knopf pablišing* i *Atlantik mjučual inšurans kompani*. Učlanio se u prestižno Društvo ilustratora, tako da je u intervjuu iz 1940. izjavio da je ilustrator, a ne crtač stripova. Ali njegove velike ambicije nikad se nisu ostvarile. Sve su ga više frustrirala ograničenja koja su mu nametali umetnički direktori časopisa, kao i nepostojani priliv novca od honorarnih poslova. Pošto je 1944. dovršio dva velika posla za časopis *Luk*, napustio je karijeru komercijalnog ilustratora i pridružio se marincima.

Tokom prvih šest meseci vojne službe Rejmond je radio u mornaričkom Uredu za javnost u Filadelfiji, gde je crtao nedeljnu ilustrovanu tablu, dizajnirao plakate za ratne obveznice i regrutaciju, a tada je naslikao i svoju najpoznatiju sliku, *Molitva marinaca*, koja i danas visi u Centru za istoriju vojne mornarice u Vašingtonu. Početkom 1945. godine Rejmondu je dodeljena aktivna dužnost na nosaču aviona *Gilbert ajlends*. On je na brodu napravio studio i nastavio svoje dužnosti oficira za javne informacije tako što je u crtežima i slikama beležio svakodnevni život vojnika. Te ilustracije drastično su se razlikovale od radova ratnih umetnika koji

*Rejmondova ilustracija
za Saterdej ivning post,
13. januar 1945.*

LEVO: Dve stranice iz Marin korps gazete, septembar 1947. Rejmond je ilustrirao prvi zapaženi članak o mornaričkoj avijaciji.

DOLE: Jedna u nizu ilustracija koje je Rejmond napravio za Atlantik mjučual inšurans kompani, objavljena u časopisu Jahting u avgustu 1941.

su bili bliže borbama. Prikazivale su tiho dostojanstvo, živu posvećenost i veselo drugarstvo vojnika koji su služili u ratu daleko od linije fronta.

Kad se Rejmond vratio kući u decembru 1945, bio je spreman da nastavi karijeru strip-autora. Saznavši da je *King fičers sindikejt* potpisao ugovor sa Ostinom Brigsom za nastavke *Flaša Gordona*, Rejmond je progutao ponos i uložio energiju u stvaranje nove, realistične stripske priče. *Rip Kirbi*™ je ugledao svetlo dana 4. marta 1946. godine.

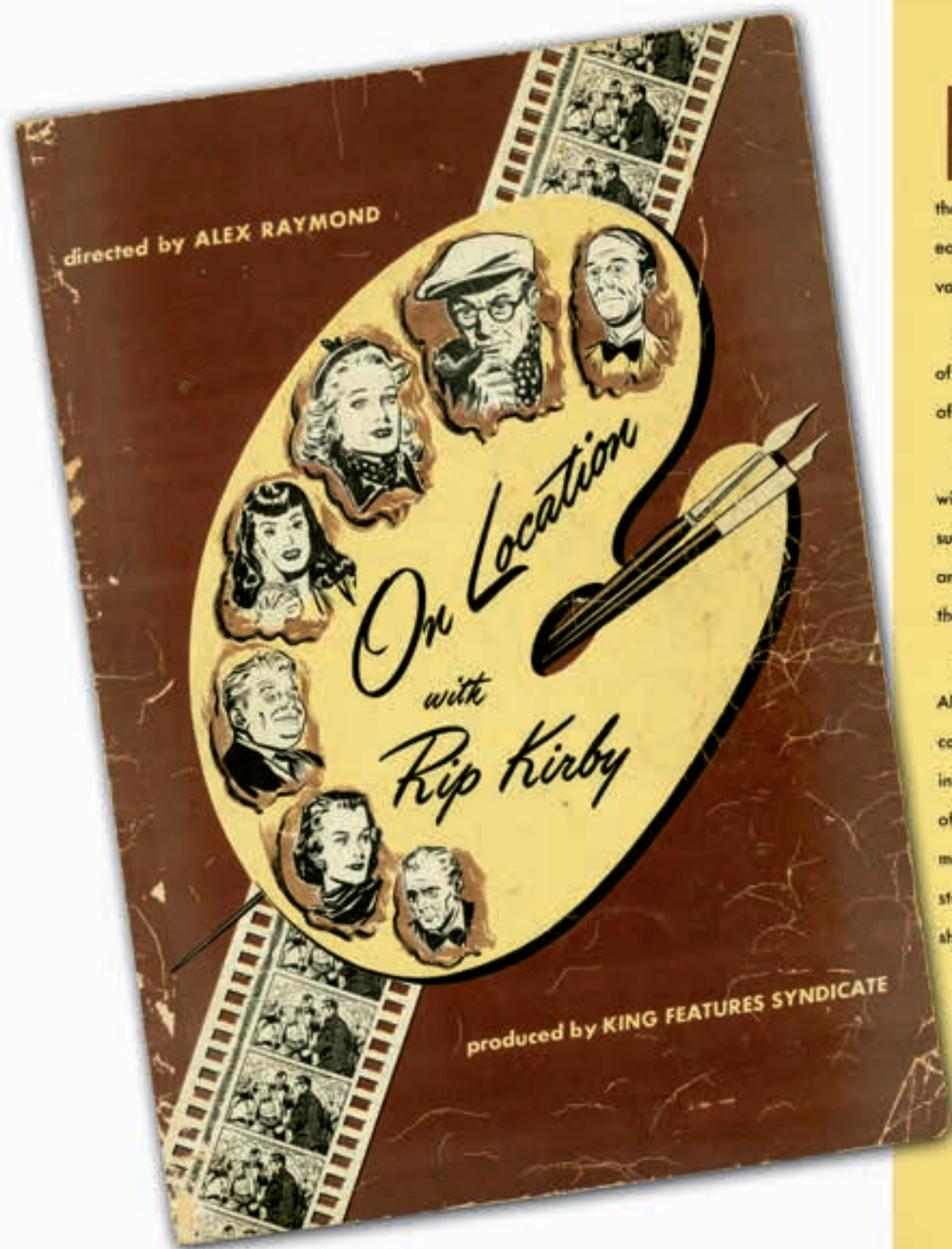
Ideju o stripu o savremenom detektivu prvi je izneo Vord Grin. Rođen 1893. godine u Ešvilu, u Severnoj Karolini, Grin je veći deo detinjstva proveo u Atlanti, u Džordžiji. Diplomirao je na Univerzitetu juga u Tenesiju i započeo novinarsku karijeru 1913. godine kao izveštač *Atlanta džernala*. Posle kratkog izleta u *Njujork herald tribjun* Grin se 1920. pridružio *King fičers sindikejtu*, čiji je generalni upravnik postao 1945, posle smrti Džozefa Konelija. Grin je autor devet uspešnih romana, među kojima su *Ne plači više*, *Trasa 28* i *Ubistva u hotelu „Havana“*. U jednoj od njegovih kriminalističkih priča, *Na leđima košmara*, nailazimo na autora stripova, alkoholičara, koji je zasnovan na liku autora Vilijama Sibruka. Njegov roman *Smrt na dalekom jugu* upoređivan je sa *Američkom tragedijom* Teodora Drajzera, a pretočen je i u holivudski film *Oni neće zaboraviti*, s Klodom Rajnsom i Lanom Tarner u glavnim ulogama. Njegova najpoznatija priča, *Srećni Den, pas koji zviždi*, poslužila je kao inspiracija za animirani film *Volta Diznija* iz 1955. godine – *Lunja i Maza*, a to je dovelo do „spin-of“ stripa *Scamp (Skemp)*, koji je Grin pisao od 1955. do 1956. godine.

Grin je raskinuo veze s *Ripom Kirbijem*™ 1952. godine, pošto se navodno žalio da je Rejmond preuzeo sve zasluge za pisanje scenarija. Zamenio ga je Fred Dickinson, novinski

veteran koji je pisao o masakru na Dan Svetog Valentina, o poteri za Džonom Dilindžerom, o otmici bebe Lindbergovih i padu cepelina *Hindenburg*. Dickinson je radio na stripu sve do svog penzionisanja 1986. godine.

U *Ripu Kirbiju*™ Rejmond je sebe video kao nešto više od ilustratora. „Istinski dobar strip je kombinacija crteža, zapleta i karakterizacije“, objasnio je. „Strip je dobar ili loš u zavisnosti od toga koliko su dobri ili loši ti elementi. Zaplet i likove obično smislim mesecima unapred. A onda svake nedelje odlazim u Njujork i razrađujem priču s Vordom Grinom, glavnim urednikom *King fičersa*.“

Na tim sastancima, koji su se obično održavali utorkom u deset ujutro, Rejmond, Grin i urednik za strip Silvan Bajk smišljali bi tok priče i pisali dijaloge. Taj proces je opisan u reklamnoj knjižici *Na snimanju s Ripom Kirbijem*™, koju je sindikat objavio 1949. „Pisci moraju da sažmu u nekoliko centimetara ono što bi u romanu zauzelo desetak stranica. Izgovarajući tekst naglas, oni izvrću i uvrću zaplet i reči sve dok ne pronađu ono što im treba.“

Rejmond je ovaj primerak izdanja Na snimanju s Ripom Kirbijem™ posvetio Reju Bernsu 1949. godine.

An obligation to 80,000,000 people seems a crushing burden. Yet, that is the size of the responsibility King Features Syndicate has each time it distributes a comic strip to the world's vast newspaper audience.

Meeting this responsibility requires many hours of difficult and careful preparation—a story few of the millions of comic strip readers know.

To tell this story, we take you "on location" with Alex Raymond's RIP KIRBY, one of the most successful of post-war strips, unsurpassed for fine art work, strict attention to realistic detail, and the literary caliber of the continuity.

The great popularity of RIP KIRBY is based on Alex Raymond's artistic ability and his respect for comic art as a major art form. With this belief in his medium and a strong sense of the mission of the comics as a powerful force of entertainment and education, Raymond has set new, high standards of achievement in the comic field. He shows you how he does it on the following pages.

—James A. Skardon

*To my assistant, Ray Berns -
Whose help and friendship
I prize so highly -
Alex Raymond*

Obaveza prema 80.000.000 ljudi deluje kao ogromno opterećenje, ali upravo je tolika obaveza koju *King fitchers syndikejt* oseća svaki put kada distribuira neki strip najvećoj novinskoj publici na svetu.

Ispunjenje te obaveze podrazumeva mnogo sati komplikovanih i pažljivih priprema – a to je priča koju malo ko od miliona čitalaca stripova zna.

Da bismo vam je ispričali, povećemo vas „na snimanje” s RIPOM KIRBIJEM™ Aleka Rejmonda, jednim od najuspešnijih posleratnih stripova, neprevaziđenim po kvalitetu crteža, pažnji posvećenoj realističnim detaljima i stalnom literarnom kvalitetu.

Ogromna popularnost RIPA KIRBIJA™ proističe iz umetničkih sposobnosti Aleka Rejmonda i njegovog poštovanja prema stripu kao vrhunskoj umetničkoj formi. Uz takvu veru u svoj medij i snažan osećaj da stripovi igraju moćnu ulogu u zabavi i edukaciji, Rejmond je postavio nove, visoke standarde na stripskom polju. Na stranicama koje slede pokazaće kako mu to polazi za rukom.

Džejms A. Skardon

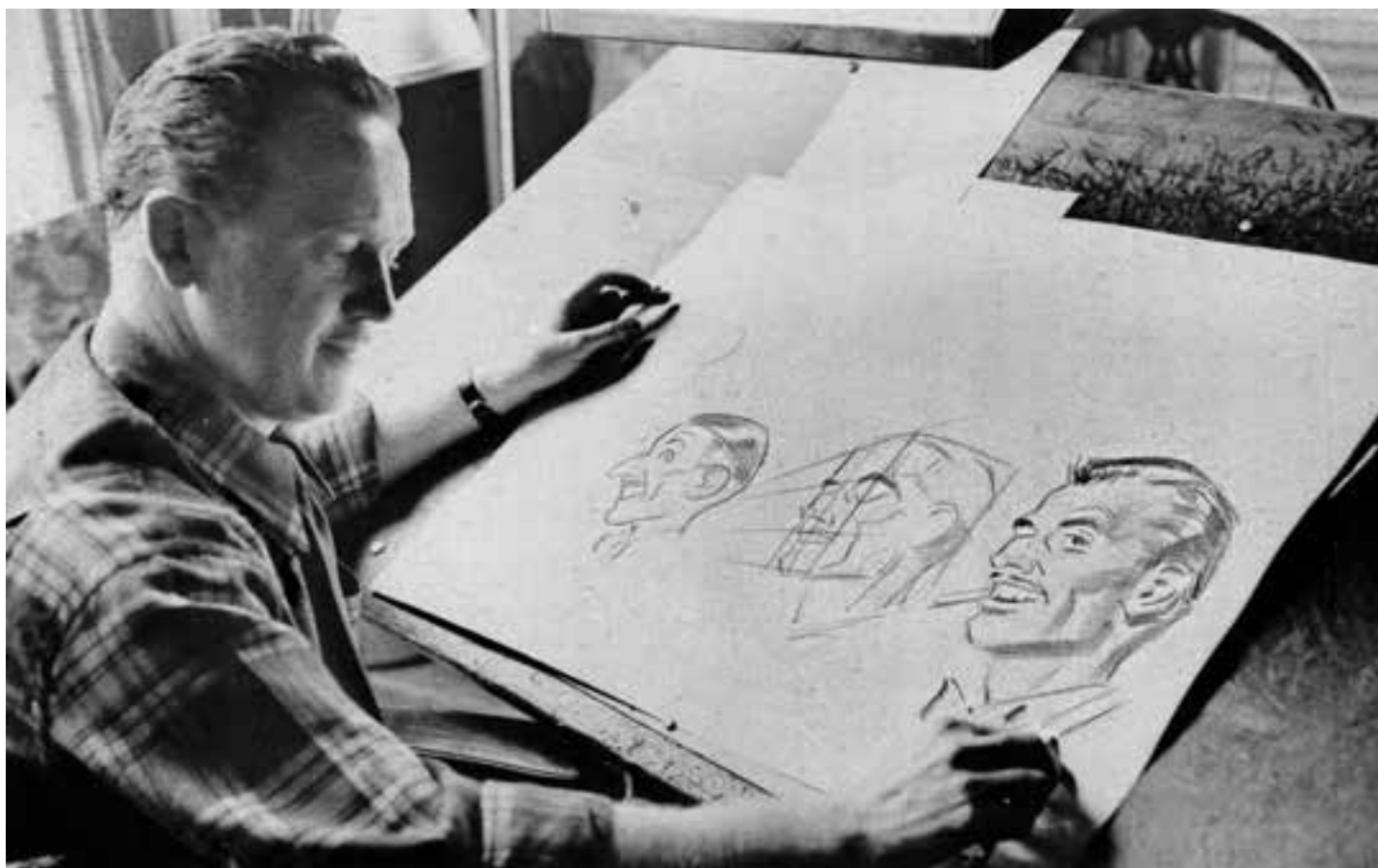
Rejmond bi poneo scenario u svoj studio u Stamford, u Konektikatu. „On bi tu”, nastavlja se izveštaj sindikata, „počeo da vizualizuje beleške kroz skice. To je važna faza u nastanku stripa, jer prostora za bacanje nema i svaka slika mora dramatično i jasno da ispriča svoj deo nedeljne priče.” Pošto su dijalozi upisani olovkom u oblake i pošto su likovi skicirani, Rejmondov asistent Rej Berns istuširao bi slova i olovkom grubo postavio pozadinu. Rejmond je često radio s modelima kako bi dobio željene poze i pažljivo je birao kostime i ambijent pre nego što bi započeo finalni crtež.

„Budući da je u suštini ilustrator, Rejmond dobrim delom razmišlja kao snimatelj”, napominjalo se u brošuri. „Kreće se oko subjekta u potrazi za položajem u kojem će ga publika videti pošto Rejmond odabere ugao iz kojeg će ga prikazati. Ta tehnika menjanja uglova 'tuš-kadrova' Rejmondu omogućuje da stripu podari vizuelni ritam koji uveliko doprinosi čitalačkom užitku.” Tuširao bi linije perom ili četkom i time dovršio strip.

Na poseban stil koji je Rejmond razvio za *Ripa Kirbija*[™] uticali su ilustratori čiji su se radovi pojavljivali u tadašnjim

PRETHODNA STRANA I GORE: Vord Grin (u svetlom trodelnom odelu), urednik King fičers sindikejta Silvan Bajk (u prugastom odelu) i Rejmond tokom jednog nedelnog sastanka. Na donjoj fotografiji s prethodne strane, Bajk i Rejmond čekaju dok se Grin raspituje odakle bi Rip Kirbi™ mogao da uhvati let od Njujorka do Šangaja.

Aleks Rejmond pokazuje svoju tehniku od tri koraka za razvijanje sporednih likova.

ženskim časopisima poput *Lejdis houm džernala*, *Gud haus-kipinga* i *Mekolsa*. Mnogi od tih umetnika – uključujući Ala Parkera, Alberta Dorna, Roberta Foseta i Aleksa Rosa – bili su Rejmondove komšije u Konektikatu četrdesetih i pedesetih godina 20. veka.

„Vizuelno bogati, časopisi sa sredine dvadesetog veka često su se oslanjali na sposobnosti nadarenih ilustratora da privuku pažnju i pokrenu emocije kod svojih čitalaca”, objasnila je Stefani Habuš Planket, glavni kustos u muzeju *Norman Rokvel*, u katalogu za postavku *Prolazna lepota: Al Parker i američki ženski časopisi* iz 2007. godine. „Mnogi umetnici koji su radili za štampu postali su značajni saradnici, privlačeći posvećene ljubitelje i stičući status pravih zvezda. Njihove genijalne, često idealizovane slike nudile su očaravajući prikaz porodičnog života ka kojem su mnogi težili i utirale jasan put ka ispunjenju snova i uspehu.”

U časopisu *Komik art*, u članku *Nešto kul: Aleks Rejmond, „Rip Kirbi” i uspon i pad fotorealističnog stripa* iz 2003, Armando Mendez je naveo kako su ti ilustratori uticali na autore stripova: „Rejmond je 1946. godine odredio izgled svog posleratnog stripa *Rip Kirbi*™ prema studiju Čarlsa E. Kupera, koji je tada već dvadeset godina predstavljao vodeću agenciju u zemlji i moćnu silu u svetu reklama i ilustracija. Koncept tog dizajna jeste da savremenom životu podari spontanost, uzbudljivu vizuelnost i živu neposrednost. Kad se on primeni na Rejmondovog žustrog *Ripa Kirbija*™, spoj nam donosi romantični, duboko fokusirani, moderno kostimirani realizam na stranicama nacionalnih novina.”

Tokom prvih godina izlaženja stripa Rejmond je redovno eksperimentisao radeći različitim ilustratorskim tehnikama.

Krećući od klasičnog stila jasne linije, naizmenično je koristio „Ben Dej” tačkasto senčenje, šrafiranje perom i tušem, meko senčenje, kao i smele poteze četkom kako bi postigao različite nijanse u tonu. Jednom prilikom je crne mrlje u stripu opisao kao „jezera tišine” koja čitaocu omogućavaju da zastane i promozga malo o toku priče. Već 1949. godine važio je za vodećeg crtača savremene škole foto-realizma. Ugledajući se na pionirske poduhvate Milтона Kanifa i Noela Siklsa, Rejmond je ustanovio savremeni izgled stripa, koji je uticao na rad Džona Kalena Marfija (*Big Ben Bolt*), Stena Drejka (*Džulija Džons*), Lenarda Stara (*On Stage*), Nila Adamsa (*Ben Kejsi*), Aleksa Kockog (*Apartment 3-G*), Ala Vilijamsona (*Tajni agent Korigan*) i druge autore stripova iz pedesetih i šezdesetih godina 20. veka.

Tipična nedelja u stvaranju stripova sadržala bi jedan dan i noć provedene u pisanju scenarija, tri dana crtanja šest dnevnih kaiševa olovkom i još dan i po za tuširanje. Rejmond je radio preko osamdeset sati nedeljno i često bi dovršavao posao manje od tri nedelje pred objavljivanje. Tokom prve godine *Ripa Kirbija*™ naučio je svoju sekretaricu i honorarnog modela da mu pomaže pri upisivanju teksta. Taj dogovor je otpao kad je upoznao Reja Bernsa.

Berns je ispričao Rejmondovom biografu Tomu Robertsu kako je dobio šansu: „Pošto sam 1946. izašao iz mornarice, nisam znao šta da radim. Nadao sam se da ću nekako dobiti posao koji ima veze sa stripovima i ilustracijom. Do kraja te godine imao sam pripremljene uzorke, neke table

Božićna čestitka Ripa Kirbija™ koju je King fičers ponudio 1951. godine.

svojih stripova.” Berns je zakazao sastanak s Rejmondom u njegovoj kancelariji u centru Stamforda.

Posle prvog susreta Rejmond je pozvao Bernsa i pitao ga da li bi mogao da upisuje slova u kaiševima tokom jedne nedelje. „Gore od onoga što sam ispisao ne možete zamisliti, jer sam se nasmrt prepao”, priznao je Berns. „Zamislite, moj prvi profesionalni rad.” Nedugo zatim Rejmond je pozvao Bernsa i rekao mu da je sekretarica otišla, a onda mu ponudio posao stalnog asistenta. „I tako sam počeo da radim za njega”, rekao je Berns. U početku mu je isplaćivano petnaest dolara nedeljno. „Napustio sam posao 1950. godine kako bih se vratio u mornaricu tokom rata u Koreji i vratio sam se sedamnaest meseci kasnije. Posle toga sam tamo radio bez prestanka, sve do nesreće.”

Tokom Bernsovog odsustvovanja Rejmond je unajmio Boba Lederbaroua da upisuje slova. Lederbaroua je Rejmondu preporučio stripadžija Li Sajr Švarc, koji se priseća: „Radio je kao crtač u redakciji *Nju Bedford standard tajmsa*. Iskopao sam ga (odatle) i ispisao je nekoliko stripova koji nikad nisu prodati. Takođe je ispisao i ono što sam radio na *Svecu*.” Lederbarou je bio iskusan fotograf i naučio je Rejmonda kako da snima i razvija fotografije automobila, zgrada i drugih objekata kako bi dobio referentni materijal za stripove. Rejmond nikad nije kopirao niti precrtavao te slike, što su mnogi umetnici radili, već bi ih prikazao svojom rukom. Takođe je nastavio da koristi žive modele za prikazivanje ljudskih figura.

„Kad sam se vratio da zauzmem mesto koje mi pripada”, seća se Berns, „Aleks nas je zadržao obojicu oko mesec dana. Bob me je velikodušno upoznao s tajnama tamne komore i fotografije uopšte. Kasnije sam neko vreme bio opsednut time. Nije mi se dopalo što je Bob morao da ode i osećao sam krivicu zbog toga.”

Berns je Robertsu opisao svoja dnevna zaduženja u Rejmondovom studiju. „Upisivao sam slova, pronalazio isečke referentnog materijala i već u početku crtao pozadine, mada ništa zahtevno. Učio me je perspektivi. Kasnije sam i tuširao pozadine. Mada nikad nešto posebno važno. Povremeno bih olovkom postavio neke pozadinske figure, ali je ljudske prilike tušem uvek dovršavao on. Takođe sam obavljao poslove čišćenja, brisao sam tragove olovke, brinuo se o fasciklama i predavao stripove *King fičers sindikejtu*.”

Rejmond se služio samo najkvalitetnijim crtačkim priborom, uključujući četke *vindzor njutn #2*, pera *džilot #290* (a ponekad i #170), troslojni bristol papir *stratmor*, mastilo *higins* i olovke *venus*. Berns se seća da je njegov šef često isprobavao različit pribor i tehnike. „Ušao bi u fazu pera i razmahivao bi se njime, samo naglašavajući četkom, ili bi se neko vreme posvetio radu debelim teškim četkama.” Berns je tvrdio da se Rejmondu isto dešavalo i kad su ljudske figure u pitanju. „Dugo bi crtao figure iz glave. A onda bi opet osetio da su mu potrebni modeli i postavljao bi ih kako bi nacrtao strip.”

Zahtevi dnevne proizvodnje kaiševa u sindikalnom stripu bili su nemilosrdni. „Raspored rada je varirao od meseca do meseca”, sećao se Berns. „Kao da smo stalno radili i vikendima, neizbežno do kasno u noć.”

Rejmond je stalno osećao potrebu da zaposli „autora iz senke” – nekog kao što je bio njegov brat Džim, koji je nacrtao veći deo stripa *Blondi Čika Janga* – ali nikad nije pronašao nekoga kome bi mogao da prepusti umetnički rad.

Rej Berns upisuje slova u dnevni kaiš Ripa Kirbija™.

Rejmond pokazuje Bjuli Bestor kako tačno želi da joj glava bude iskošena u sceni u kojoj Hani Dorijan maše Ripu na stanici Grand central.

Kako bi likove obukao po poslednjoj modi, Rejmond proučava fahovske časopise sa svojom modnom savetnicom i sekretaricom Džoanom Vid, diplomcem Univerziteta Sirakjuz.

„Mislim da je bio vrlo vezan za strip”, seća se njegova ćerka Lin. „Bio je uhvaćen u zamku.”

Kad je lista kupaca *Ripa Kirbija*[™] dosegla priličan broj, *King fičers sindikejt* je pritisnuo Rejmonda da doda i nedeljnu stranu. „Nije ni pomišljao da sve radi sam, ali bi on postavljao osnovu za sve”, objasnio je Berns. Počela je potraga za umetnikom koji je mogao da crta u Rejmondovom stilu, a Lenard Star i Bob Fudžitani su bili među razmatranim kandidatima.

Star se seća da ga je početkom pedesetih godina, dok je radio kao crtač stripova i reklama, pozvao Silvan Bajk. Dobio je pisani scenario i nacrtao je dnevni kaiš sa scenom na bazenu, gde Rip sedi u pantalonama, dok je devojkica u vodi. Kad je završio, Star se od svoje kuće u Vestportu odvezao putem Merit do Rejmondovog studija u Stamford. Rejmond je pogledao uzorak i ukazao na grešku u Ripovoj anatomiji koju je Star načinio. „Za velikog obožavaoca poput mene najuzbudljivije je bilo kad je zasukao nogavicu pantalona da mi pokaže gde sam pogrešio”, seća se Star.

Rejmond je s vremenom uvideo da će ostati veoma malo novca pošto se isplati asistent i oduzmu porezi na dodatne prihode, te je odlučio da se proizvodnja nedeljne strane ne isplati. Star je rekao da je verovatno dobro što nije angažovan za taj posao. „Za Aleksovog života nije ni trebalo da niko drugi radi njegove stripove.”

Rejmond je 26. avgusta 1952. godine napisao pismo jednom crtaču u usponu, u kom je definisao formulu za uspeh u svetu stripa. „Shvatićeš da će ti, kako bi postao dobar crtač, biti potrebne godine učenja i vežbe, ponajviše u crtanju sveta oko sebe, u izučavanju anatomije, proporcije i dizajna”, posavetovao ga je Rejmond. „Uz to moraš posedovati prirodni talenat i biti u stanju da razvijaš sopstveni stil. Ako te zanima humoristički strip, moraš razviti sposobnost karikaturisanja ljudi i situacija, a ako te zanima stripska priča, onda su ti potrebni dobro pisanje, karakterizacija i zaplet.”

Rejmond je mladiću zatim opisao kako nastaje strip. „Praktično je početi od originalne ideje, koja je ili nova ili predstavlja nov pristup nekoj staroj ideji. Zatim treba

sagraditi priču oko tog koncepta, imajući na umu da glavni likovi moraju biti definisani pojedinci i da je poželjno okružiti ih zanimljivim karakternim tipovima.”

„Naredni korak jeste crtanje šest kaiševa (nedeljna kvota) i dovršavanje svakog kaiša perom ili četkom i mastilom“, nastavio je Rejmond. „Ti kaiševi se mogu ponuditi raznim novinskim sindikatima. Ako se članovima nekog sindikata svide ili im se učini da mogu iskoristiti tvoj rad, ponudiće ti ugovor i prodaće tvoj strip. Međutim, imaj stalno na umu“, naznačio je na kraju, „da se novajlija od početka mora nadmetati s profesionalcima, te stoga njegov rad ne sme delovati amaterski, niti mu sme nedostajati profesionalni finiš.”

Rejmond je verovao da zahtevi i ograničenja koja se postavljaju pred sindikalnog autora stripa predstavljaju vrhunski kreativni izazov. Godine 1949. podelio je svoje misli o jedinstvenom kvalitetu umetničke forme u priručniku *Careers in Cartooning (Karijere strip-crtača)* Lorensa Larajera. „Ovaj medij je nemoguće uporediti s bilo kojim drugim”,

napisao je Rejmond. „Na primer, iako strip sadrži i tekst i crtež, ne bi bilo fer porediti ga s romanom ili slikom u galeriji. To je spontana i kreativna mešavina slike i priče koja objedinjuje suštinu pisanja i crtanja i treba je samo na taj način i ocenjivati.”

„Zaista osećam“, zaključio je Rejmond, „da je u datim okvirima moguće stvoriti izvrstan strip onako kako je moguće stvoriti izvrsnu sliku za izložbu ili mural.” Kao tvorac *Flaša Gordona* i *Ripa Kirbija*[™], govorio je iz iskustva.

Brajan Voker je napisao i uredio više od trideset pet knjiga o umetnosti stripa i autor je sveobuhvatne istorije Stripovi: kompletna kolekcija. Bio je kustos preko sedamdeset izložbi stripa i osnivač je i bivši upravnik Muzeja stripske umetnosti, kao i član kreativnog tima koji je stvorio stripove Redov Bili i Haj i Lois. Svoje zahvalnice šalje Tomu Robertsu, Džejn Berns, Lenardu Staru i Bobu Fudžitaniju za njihov doprinos ovom eseju.

Dva cenzurisana dnevna kaiša Aleksa Rejmonda, ovom prilikom premijerno objavljena. Prema Rejmondovom biografu Tomu Robertsu, kad je Rejmond King fičersu predao kaiševe u olovci za nedelju od 22. do 27. jula 1946. godine (prvi tom Ripa Kirbija[™] u izdanju Čarobne knjige, epizoda Stiže Mengler), Vord Grin je ocenio da su vizuelno suviše nasilni i zatražio od Rejmonda da ponovo nacрта najmanje dva kaiša za tu nedelju. Ovde tuš svakako nije radio Rejmond. A pošto je ova dva kaiša Džejn, ćerka Reja Bernsa, zatekla među očevim stvarima – na poleđini primeraka je Berns čak provežbavao pisanje slova – verovatno je da ih je u nekom trenutku Berns pronašao i istuširao.

UNITED STATES SHIP

THE CRUISE OF

"SARDINE JOE" OUR TYPICAL "ASIATIC" SWABBY.

TRANSPORTED DISCHARGEES, DOGS AND CATS FROM ALASKA TO U.S.

YANKIE DESIRS HUSBLE SOUVENIR OF JAPAN?

OCCUPATION JAPAN

WAGON WAKAYAMA LANDED INITIAL OCCUPATION FORCE IN SOUTHERN HONSHU.

RAIN RAIN MORE RAIN BINGAYEN MANILA

TYPHON

SARDAN

Incident Order the Golden Dragon Hypocrite

SEE WHAT WERE MISSING?

ARE YOU SURE THIS IS THE WAY TO ORANGE?

OUR "GALLOPERS" OF THE ATLANTIC COAST TO PACIFIC THEATRE IN VIA PANAMA CANAL.

"GOES WEST, YOUNG MINK!"

INTERNATIONAL DATE LINE CROSSED SEPT. 11, 1945; LAT. 10° 0' N. LONG. 180°

DOWN UNDER

MAND-UM PADDLE LIKE LIVERMORE (WALD-WOIT)

Indian Ocean

Pacific Ocean

Ocean

Gold Braid

LIVERMORE CAPTAINS:

- V. HUBER, COMMANDER, USN
- H.E. SEIGEL, COMMANDER, USN
- K.B. SMITH, COMMANDER, USN
- H.C. ISRAVELY, LT. COMDR, USN

DIVISION COMMANDERS:

- H.B. BROADFOOT, COMMANDER, USN
- J.C. METZEL, COMMANDER, USN
- D.L. MADIGA, COMMANDER, USN
- W.A. MURBACH, COMMANDER, USN
- A.H. OSWALD, COMMANDER, USN
- G.C. WRIGHT, CAPTAIN, USN
- A.M. KOVALZKY, CAPTAIN, USN
- R.R. DAVIS, CAPTAIN, USN

SHIP LIVERMORE (DD 429)

THE "MIGHTY L"

MAN OVERBOARD OFF BOARDING CAPE HATTERAS BUT WASHED ABOARD BISTER SHIP ESSELS (DD456) MAR, 1941

REYKJAVIK
DIVISION MATE USS KEARNY (DD 432) TORPEDOED OCT. 16, 1941 IN SUB - INFESTED NORTH ATLANTIC.

LIVERMORE ASGROUN IN AN ICELAND HARBOR DURING NORTH ATLANTIC STORM, NOV. 1941.

INVASION NORTH AFRICA

INVASION SOUTHERN FRANCE

ANZIO

WITH THE USS CARD, CVE 5, ON ANTI-SUB DUTY, DEC. 1945

GOOD FOR ONE NEER JOE'S JOINT

FROM "POLLYWAGS" TO "HELLBACK" CROSSING EQUATOR DEC. 1942

Atlantic Ocean

Scuttlebutt

THE USS LIVERMORE (DD429): NAMED FOR SAMUEL LIVERMORE, THE US NAVY'S FIRST CHAPLAIN, CONSTRUCTED IN BATH, MAINE... COMMISSIONED 7 OCT. 1940 BOSTON NAVY YARD... RELEASED TO INACTIVE FLEET CHARLESTON NAVY YARD, SOUTH CAROLINA, 1946. STEAMED 34,742 NAUTICAL MILES... REPEATEDLY MAKING FIFTY PORTS ON ALL POINTS OF THE GLOBE. PARTICIPATED IN THREE MAJOR CAMPAIGNS... SEVERAL MINOR ENGAGEMENTS IN THREE THEATRES OF WAR... WAS FLAGSHIP OF DESTROYER DIVISIONS 21 AND 26... HAD NEARLY 1000 ENLISTED MEN AND 86 OFFICERS SERVING ABOARD DURING HER 5 1/2 ACTIVE YEARS...

REJ BERNs

Rođen u Njujorku 21. aprila 1924. godine, Rejmond H. Berns je odrastao u Stamfordu, u Konektikatu. Pohađao je državne škole u Stamfordu, bio je član srednjoškolskog hokejaškog tima i igrao je bejzbol u rekreativnoj ligi. U leto 1942. godine prijavio se u mornaricu i sve do 1946. služio je na razaraču *USS Livermor* na evropskim i pacifičkim ratištima.

Posle rata je dobio prvi profesionalni posao u svetu stripa kad ga je Aleks Rejmond angažovao da upisuje slova u *Ripu Kirbiju*[™]. Mornarica ga je 1950. kao rezervistu pozvala da sedamnaest meseci služi u Korejskom ratu, posle čega se vratio poslu kod Rejmonda, a asistirao je i Gasu Edsonu (*The Gumps*) i Frenku Beku (*All in a Lifetime* i *Bo*).

„Kao Rejmondov asistent”, prisećao se Berns 1975. godine, „naučio sam da cenim karakterizaciju i izlaganje priče kroz slike, kao i mehaniku perspektive i kompoziciju. Najbolje ilustracije su one na kojima je ljudima dat pokret, na kojima im je udahnut život. I dan-danas, kao samostalni umetnik, pazim na te postulate.”

Posle Rejmondove smrti 1956. godine Berns je ponajviše radio na knjigama za mlade i udžbenicima. Obavljao je neke poslove i za reklamnu firmu *Džonston i Kušing*, koja je upošljavala talentovane umetnike poput Stena Drejka, Leonarda Stara, Dika Brauna i Krega Flesela.

Tokom naredne četiri decenije Berns je ilustrovao više od osamdeset pet naslova za raznorazne izdavače, uključujući i tri knjige o medama Berenstin. Radio je i za korporacije kao što su *Kseroks*, *G. T. E.*, *Junion karbid*, *Folksvagen*, *I. T. T.* i *Ričardson-Viks* i kao crtač na jednom dečjem kvizu televizijske mreže *Niklodeon*. Prilagođavao se raznim stilovima, od razuzdanih do realističnih, a omiljena tehnika bili su mu pero i tuš, uz bojenje akvarelom.

Berns je jednom objasnio kako je prilazio svakom honorarnom poslu: „Bez obzira na to da li radim storibord za televiziju, pravim brošuru za reklamnu kompaniju, ilustrujem tekst iz matematike ili avanturističku priču za decu, na delu je isti kreativni i inovativni pristup.”

Berns je dve godine pomagao svom bliskom prijatelju Džeku Berilu oko dugovečnog stripa *Gil Torp*, sve do Berilove smrti 1996. Nastavio je da crta strip *Gil Torp*, koji je pisao Džeri Dženkins, do svoje smrti, 23. novembra 2000. godine.

Za sobom je ostavio suprugu Doris, pevačicu ozbiljne muzike, dva sina, Džona i Dejvida, i ćerku Džejn. Četrdeset tri godine je živio u Viltonu, u Konektikatu, i redovno je posećivao nedeljne ručkove crtača u obližnjem Danberiju. Veoma je voleo svoj skupoceni MG TD roudster iz 1952. godine, koji njegova ćerka Džejn i dalje vozi (a i prikazan je na Bernsovoj božićnoj čestitki – levo).

GORE: Bernsova božićna čestitka koju je poslao svojoj budućoj ženi Doris 1952. godine.

NA PRETHODNE DVE STRANE: Neobjavljeni specijal, koji Džejn Berns opisuje kao „remek-delo” svog oca, prikazuje istoriju USS Livermora, broda na kojem je on služio od 1942. do 1946. godine.